

בנאות דשא

פרשת ויגש תשפ"ג | שנה ג' | גליון קכו

דולה ומשקה מתורת רבוה"ק מפרשיסהא קאצק וגור זי"ע במשנת רבינו ראש הישיבה שליט"א

אמרות רבותינו

הבושה כשאינו מנצל כוחותיו לטוב

ולא יכלו אחיו לענות אותו כי נבהלו מפניו (מה, ג). אמרו חז"ל אוי לנו מיום הדין כו' מיום התוכחה, ע"ש במדרש (ב"ר צג, יא). ונראה הרמז, אפילו לאנשים גדולים שמתקנים מעשיהם לטוב, מיום הדין - הוא רשעים, ומיום התוכחה - הוא אפילו לצדיקים, כמ"ש (קהלת ז, ט) 'אין צדיק בארץ אשר כו' ולא יחטא'.

כי הקב"ה שם באדם נשמה קדושה וטהורה, וכמה כוחות וניצוצות הנשמה שמתפזרים בגשמיות והבלי עולם. ולכן אפילו מי שזוכה לתקן מעשיו, והקב"ה עושה חסדים ורחמים לסיוע הצדיק לבלתי ידח ממנו נדח, ועל ידי תשובה ומעשים טובים וכל זכותים שיש לאדם, מתקנין מעשיו ומתחדים לשורשם. ובבואו לעולם העליון, ורואה איך נפרדו ממנו כמה ניצוצות שהי' בהם קדושה עליונה ונתהפכו לגשמיות, ועל ידי התקונים מאיר בהם החיות, ואז נבהל מהם. והוא ממש כזה המשל באמירת יוסף (מה, ד) 'אשר מכרתם אותי מצרימה', ונבהלו מפניו, הגם כי ראו שהיה הכל משמים, ונעשה מזה תקונים והכנה לטוב, אך בזה שמכרו אותו מצרימה, והוא צדיק וקדוש, נבהלו מפניו.

וככל החזיון הזה, יש לאדם בזה שמוכר ומשעבד כחות שלו לסט"א, ולכן אפילו כשזוכה לתקנם, הוא מלא בושה. ומכל שכן אנו שלא זכינו עוד לתקן מעשינו כראוי.

וכל שבת יש בו גם כן איזה תיקון ועליה למעשים פרטים, ומי שזוכה להארת שבת צריך להיות עליה מבושה זו, ומכל שכן מי שאינו זוכה כלל להארת שבת, בודאי צריך להיות מלא בושה וכלימה, והקב"ה ישם חלקינו עם המתקנים מעשיהם לטוב.

(שפת אמת תרנ"ד)

בחשבון הנפש מתגלה הפנימיות

יש ללמוד מפרשה זאת מוסר השכל, מטענת יהודה 'איך אעלה אל אבי' (מד, לד), שבחינת יהודה היה רק להזכיר וללמוד לרבים דרך עבודת השי"ת, והיינו כשיחחיל האדם להתבונן ולפשפש במעשיו, ורואה איך שקלקל במעשיו, ונשבר לבו בקרבו בזכרו 'איך אעלה אל אבי והנער איננו אתי' - רומז להיצר טוב שנקרא נער ילד מסכן וחכם (קהלת ז, יג). גם רומז להתעוררות והתחדשות הנקרא 'נער' על ידי שבירת הלב במסירות הנפש, כמו שהיה ביהודה שמסר נפשו על זה איך אעלה אל אבי. על ידי זה מיד 'יולא יכול יוסף להתאפק וגוי ויקרא מיד הוציאו כל איש מעלי' (מה, א), שעל ידי זה עוזר לו השי"ת ומסיר ממנו מסך המבדיל ונתגלה הפנימיות.

(שפתי צדיק אות ב)

הצער והשמחה בעבודת ה'

עבודת יהודה והשבטים - לדלות מים מבורות עמוקים, כדכתיב (משלי ה, טו) שתה מים מבורך. והוא שיש בכל איש ישראל בפרט בעולם הזה גם כן, וכן בכל הנמצא גם בעולם הזה הארות גנוזות. ובחינת יוסף הוא להמשיך אור חדש מן השמש בשמים, וזהו 'ונזולים מתוך באר' (שם), מעין נובע תמיד.

והרב הקדוש מפרשיסחא ז"ל אמר פירוש הכתוב (משלי ב, ד) תבקשנה כססף, תחפשנה כמטמונים. כי בקשה הוא כאדם המבקש למצוא מציאות, וחיפוש הוא דבר הנאבד ממנו וחופש אחריו. והחילוק הוא, כי מי שנאבד לו דבר מצטער ביותר לחפש אחריו, אבל כשמצאו אין השמחה גדולה כל כך, כי כבר היה לו דבר זה מעולם. ומי שמבקש מציאות הוא להיפוך, אין הצער גדול, והשמחה גדולה. ולכן אמר הכתוב, כי בעבודת השי"ת צריך להיות שניהם, להיות הצער גדול - לייגע עצמו למצוא כדבר הנאבד ממנו, ואחר כך כשזוכה למצוא - צריך להיות השמחה גדולה ממוצא שלל רב. עכ"ז ז"ל ודפח"ח ושי"ת.

ונראה לי כי שניהם אמת, שיש ב' אלו העבודות בכל איש, שצריך למצוא השלימות, להוציא מכה אל הפועל מה שמוכן לו, והוא מטמון בנפשו, ונאבד ממנו, וצריך לחזור אחר אבדתו, והיא בחינת ימי המעשה. ויש גם כן לבקש עזר מקדוש למצוא התחדשות מן השמים, והוא השבת שנקראת מתנה טובה (שבת י, לכן בשבת השמחה והעונג, ובימי המעשה העיקר הגיעה והעבודה.

(שפת אמת תרנ"ד)

'הכסף ביתה פרעה'

הכיסופים להקב"ה בתוככי הגלות

בסוף הפרשה, כאשר התורה מתארת את מאורעות שבע שנות הרעב, כתוב (מז, יד) 'וַיִּלְקֹט יוֹסֵף אֶת כָּל הַכֶּסֶף הַנִּמְצָא בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם וּבְאֶרֶץ כְּנָעַן בְּשֶׁטֶר אֲשֶׁר הָיָה לְשָׂרְיָיִם וַיָּבֵא יוֹסֵף אֶת הַכֶּסֶף בֵּיתָה פְּרָעֹה'. בבעל הטורים מובא 'בֵּיתָה פְּרָעֹה, ב' במסורת, 'אֶת הַכֶּסֶף בֵּיתָה פְּרָעֹה, 'עֶרְבַּ פְּכַד בֵּיתָה פְּרָעֹה' (וארא ה, ט), ומפרש שם על פי דרכו.

בפרשה הקודמת קראנו (מקץ מא, נא) 'וַיִּקְרָא יוֹסֵף אֶת שֵׁם הַבְּכוֹר מְנַשֶּׁה כִּי נִשְׁנִי אֲלֵקִים אֶת כָּל עַמְלִי וְאֶת כָּל בֵּית אָבִי. ודבר זה אומר דרשני. הרי שם מורה על מהות הדבר, ולכן רגילים תמיד לקרוא שם על דבר טוב וחיובי, ואם כן מדוע קרא יוסף את שם בנו על שם שכחת בית אביו, המבטא עצבון ושברון לב. אולם, כאשר נעמיק נבין שהכוונה הפוכה, כי האדם ששכח את אביו מכל וכל לעולם לא יקרא את שם בנו על שמו של בית אביו, משום שכבר הגיע לכדי יאוש מחלט וסבור שכבר אבדה לו כל תקוה. אבל יש מי שנמצא אמנם בשפל המדרגה - בארץ צריך להיות מלא בושה, ערות הארץ, אבל כל זמן שוֹדְדוֹנוּ זוכר שיש לו אב, אבא שבשמים, והוא מתגעגע ונכסף אל בית אביו, עוד לא אבדה תקוותו. זהו הטעם לשבח שנתן יוסף הצדיק כאשר קרא את שם בנו מנשה, ששכחת בית אביו עדיין מטרדתו ומפריעה לו ועודו משתוקק ומתגעגע לשם, 'כי נשני אלקים את כל וגו' בית אבי' - הווי אומר ששכחת בית אביו לא מִשָּׂה ממנו ולו לרגע.

כך הם פני הדברים, על האדם להביא את הכיסופים ביתה פרעה, בצעקה מעומק הלב: 'אבא! הרי בוחן כליות ולב אתה, והינך יודע ועוד עד כמה הנני משתוקק ומתגעגע אליך, לעבדך ולעשות רצונך'. כך יוכל להחזיק מעמד בבלות, גלות הנפש הפרטית והגלות הרוחנית הכללית, ולחזור ולהתקרב אל ה'.

ואל לו לאדם לייאש עצמו ולומר שרצון זה אין בו ממש מאחר ואינו מזווק ואמיתי כראוי, שהרי אילולי כן ודאי היינו דבקים בו יתברך ללא שום ריחוק כלל, שהרי כבר אמר היהודי הקדוש זי"ע שגם מי שעדיין לא זכה לרצון אמת, אבל יש לו, על כל פנים, רצון שיהיה לו רצון אמת להדיק בהקב"ה, ואפילו מי שיש לו רצון שיהיה לו רצון לרצות באמת לעבוד את ה', וכך עד עשרים פעם, גם זה נכלל בכלל רצון וכיסופים להיות דבוק בהשי"ת.

הדרך להגיע לידי שמירת אות ברית הקודש היא על ידי הדבקות מוחלטת בתורת ה', עד שהאדם שוגה באהבתה תמיד. דבר זה למדנו מדברי הנביא (ירמיה לא, יט) 'הֲבֵן יִקְרֶי לִי אֲפָרַיִם אִם יִלְדָּ שְׁעָשִׂים כִּי מִדֵּי דְבָרָיו בּוֹ זָכַר אֲזַכְרֶנּוּ עוֹד עַל פֶּן הָמוּ מֵעֵי לֹא רָחַם אֲרַחֲמֶנּוּ וְאָם ה'. לשון הפסוק צריכה ביאור, שהרי הסדר הנכון הוא שהזכירה מביאה את הדיבור ולא ההיפך. ואם כן, נכון יותר היה לומר 'כי מדי דברי בו דבר אדברנו עוד? אלא הביאור הוא כפי שמפרש התרגום 'כי מדי דברי בו' - 'בזמן דמשני פתגמי אונת'י על לפיה לְמַצְדָּהוּן, כאשר האדם משים דברי תורה על לבו על מנת לקיים, כי מדי דברי - כאשר דברי תורתו שדיברתי, הם 'בו' בתוך

בא הפסוק השני ומדריך ומייצע לאדם את להיחלץ מגלות קשה זו. ויבא יוסף את הכסף ביתה פרעה' - גם כאשר האדם נמצא 'ביתה פרעה' - במקום מרוחק ומנוכר כל כך, עליו להביא את הכסף, את הכיסופים והתשווקה לקב"ה, וזאת מכוחו של יוסף, על ידי שמירת אות ברית הקודש השייכת למידתו של יוסף הצדיק. כאשר האדם נשמר מלתעות אחר מאווייו הגשמיים ומלהיסחף אחר רצונותיו ותאוותיו החומריות, נשמרים הגעועים בטוהרתם, והאדם נכסף ומשתוקק לבוראו.

הדרך להגיע לידי שמירת אות ברית הקודש היא על ידי הדבקות מוחלטת בתורת ה', עד שהאדם שוגה באהבתה תמיד. דבר זה למדנו מדברי הנביא (ירמיה לא, יט) 'הֲבֵן יִקְרֶי לִי אֲפָרַיִם אִם יִלְדָּ שְׁעָשִׂים כִּי מִדֵּי דְבָרָיו בּוֹ זָכַר אֲזַכְרֶנּוּ עוֹד עַל פֶּן הָמוּ מֵעֵי לֹא רָחַם אֲרַחֲמֶנּוּ וְאָם ה'. לשון הפסוק צריכה ביאור, שהרי הסדר הנכון הוא שהזכירה מביאה את הדיבור ולא ההיפך. ואם כן, נכון יותר היה לומר 'כי מדי דברי בו דבר אדברנו עוד? אלא הביאור הוא כפי שמפרש התרגום 'כי מדי דברי בו' - 'בזמן דמשני פתגמי אונת'י על לפיה לְמַצְדָּהוּן, כאשר האדם משים דברי תורה על לבו על מנת לקיים, כי מדי דברי - כאשר דברי תורתו שדיברתי, הם 'בו' בתוך

(מתוך סיג יגוש תשפ"א מאמר ב - עבד"ד עמי ריה-רכ)

נדבת ידידנו העומד לימין רבינו שליט"א בכל עת ועונה

הרה"ח ר' צבי רייזמן לאו"ט
לעילוי נשמת אביו הרה"ח ר' יהושע העשל ז"ל בן הרה"ח ר' חיים ז"ל רייזמן
נלב"ע י' טבת תשס"ט

זכויות רבבות אלפי ישראל יעמוד לנשמתו ותהא צרורה בצרור החיים

כנישתא הדא בתיובתא

העולם הזה מלא עם כיסופין והשתוקקות להשי"ת

יש להאי עלמא הרבה יותר ממה שהרשעים רואים בעין חיצוני וגשמי, וזהו 'קערת כסף אחת' - שהעולם הזה מלא עם כיסופין רצונות והשתוקקות אל ה'.

וחנוכה מסוגל להשיג יראת שמים, וכמ"ש 'יהדליקו נרות בחצרות קדשך', ואפשר לעורר הכיסופין והרצון לרוחניות. וחנוכה הוא גם כן ענין של ראייה והסתכלות, נס של הנרות - הרואה נר חנוכה, ודרשו חז"ל (ויקרא כג, יג) על הפסוק (שעריה לג, יז) 'מלך בפינו תחזינה עיניך תראינה ארץ מרחקים', שכל מי ששומר את עיניו בקדושה זוכה לראיה אחרת. וכן מציינו בפרשתן ביוסף הצדיק, שבחלקו קדשים קלים 'נאכלין בכל הרואה' (ובחים קיח) - על ידי שקידש ושמר את ראות עיניו (עי' שפ"א ויחי תרל"ח ד"ה בן ותרמ"ו ד"ה בפס"ו הב' - מהחודשי הרי"מ ז"ל). כל אחד שמקדש את הראיה יכול לראות דבר יותר נעלה ונשגב בנרות חנוכה, ער זעהט נישט די לעכט, נאר ער זעהט מער פון דעם.

אבל הכל תלוי מה הם הכיסופין, למה הוא רוצה ומשתוקק, ויש לעשות חשבון של דע מה אתה מחליף במה ומי אתה מחליף במי. ואפילו כשכבר רואים דבר גשמי המושך ורוצים ומשתוקקים לתאוה גשמית, יש לדעת אז סאיזו דאך דא עפעס העכער פון דעם, סאיזו דא עפעס מער פון דעם, להתבונן ולזכור מה השורש של היופי והשורש של החן.

וזהו 'למחזי זיו דזעיר אנפין', שעל ידי בני היכלא דכסיפין' - שיש השתוקקות ורצון אמת לזכות ליראת שמים שהוא חצר ולזכות להיות בחצרות בית ה' - בני היכלא, אזי זוכים לראיה אחרת - למחזי זיו דזעיר אנפין. ונר חנוכה מדליקים על פתח ביתו מבחוץ (שבת כא); שיכולים להאיר גם את החוץ, לראות את העולם בראיה נכונה.

(מתוך ס"ג שבת חנוכה תשפ"ג מאמר א)

לזכות הרה"ח ר' קלמן הלר שליט"א והרה"ח ר' מנדל ורדיגר שליט"א

מילי דאורייתא

בדין ערב שמועיל לכסף קידושין

איאת בבמרא (קידושין ו) אמר רבא תן מנה לפלוני ואקדש אני לך מוקדשת מדין ערב, ערב לאו אעיג דלא מטי הנאה לידה קא משעביד נפשיה האי איתתא נמי אעיג דלא מטי הנאה לידה קא משעביד נפשיה.

והנה כתב הגאון רבי עקיבא איגר (ש"ת ח"ח אה"ע"ז טו) דדעת הרשב"א והרמב"ם דמה שנהנה פלוני חשוב כאילו היא עצמה נהנית. אמנם רע"א עצמו ס"ל דמה שמסר ממון על פי דיבורה חשוב נתינת כסף ממש, וכאילו הגיע המנה לידה.

ופשוט שאין כוונת רע"א לשיטת הירושלמי דחשיב כאילו המקבל זוכה לאשה וחוזר וזוכה לעצמו, או הדנותן זוכה לאשה ונעשה שלווחה לזכות לפלוני, אלא דמה שמסרו על פיה חשיב כאילו קיבלה ממש, אף שהעולם הזה אינו אלא כפועל בכסף.

ולכאורה נראה דמ"מ לא דיינינן קצתה במנה במציאות, ונפקינן לענין פדיון הבן למשיכ הרבה אחרונים דאי אפשר לפדות בהנאה, משום דבעינן דבר המיטלטל וגופו ממון, א"כ אף אם יאמר הכהן תן המשה סלעים לפלוני והוא בנך פדוי לא יחול הפדיון, דאף דחשיב כאילו קיבלו, מ"מ נשאר הדבר בגדר הנאה דחשיב כאילו נהנה מכל המנה, אבל במציאות לא הגיע המנה לידו.

ומהאי טעמא צ"ת קושיית רע"א על דברי הרשב"א שכתב דצריך שיחזור ויאמר לה התקדשי לי בהנאה זו, דמהא משמע דמקדשה בהנאה ולא במנה עצמו, והקשה מדוע לא אמר בפשיטות דמקדשה במנה עצמו ע"י מחסר ממון על פי דיבורה, דזה חשיב כאילו קיבלה כל המנה. והרי אפשר דדעת הרשב"א ג"כ דחשיב כאילו קיבלה כל המנה, ומ"מ צריך שיחזור ויאמר לה התקדשי לי בהנאה, משום דסוף סוף לא קיבלה המנה במציאות, אלא בגדר הנאה [ולאפוקי מדעת הירושלמי דזוכה וחוזר וזוכה וקיבלה המנה במציאות].

והנה בשו"ת רבי שלמה איגר (ח"ב בתים ס"ל לו) הובא תשובה

מילי דפרשתא

הקדמת יוסף העבדים לטף

ויאמר יוסף אל העם וגו', וארבע היות יהיה לכם לזרע השדה ולאכלכם ולאשר בבתיכם ולאכול לטפכם (מז, כג-כד). ופירש רש"י ולאשר בבתיכם - ולאכול העבדים והשפחות אשר בבתיכם. טפכם - בנים קטנים. והקשו המפרשים מאי טעמא הקדים יוסף עבדים לטף. ובאור החיים הק' כתב שמה שאמר 'ולאכול לטפכם' ולא כללם עם 'ולאשר בבתיכם', משום שהטף מנתם מרובה, וכנגד חלק העודף אמר ולאכול לטפכם. ולפי זה מיושב שמה תחילה את האכילות הרגילות, ואח"כ הוסיף ג"כ לאכול לטפכם. דהיינו הוצאה חריגה וגדולה טפי מהשאר. ובאמת כבר איתא כהאי גוונא לעיל כשפירנס יוסף את השבטים כתיב (מז, יג) 'לחם לפי הטף', ומציינן ע"ז בצננת פנינו (עתי"ת) לדברי הרמב"ם בפירוט המעשה (ב"ב פ"ח מ"ח) שכשחיים מחלקים ירושה, אזי הגדולים צריכים יותר בגדים מהקטנים, ואילו הקטנים צריכים יותר אוכל מהגדולים, לפי שאוכלים פעמים רבות ומפוזרין בעת האכילה. ויש לזה שורש גם בגמרא (פסחים י:) 'דרכו של תינוק לפרר'.

אכן רבי דוד פארוו בספרו משכיל לדוד כותב להיפך, שהטף הוזכרו אחרונים לפי שאכילתם מועטת. ולכאורה הרי המקורות הנ"ל מורים שלא כדבריו. אך י"ל דכאן היה אחר שנתיים רעב, ובשנתיים הללו הרגילו את התינוקות שלא לפרר ולא לבזבז כלום, וכיון שהיו התינוקות רגילים לאכול בלא לפרר, אי"כ שפיר אכילתם מועטת משל הגדולים, ואי"ז סותר למקורות הנ"ל.

וי"ל עוד, כי כולם הרי היו עבדים לפרעה בעד לחם כמבואר בפסוקים, ובשלמא העבדים ושפחות של כל אחד המה ג"כ עושים ואוכלים, אך הטף אינו עושה רק אוכל בחסד חינוכ, ולכן אחר שהזכיר את כל המקבלים בדיון, אמר שיהיה ג"כ לטף בחסד חינוכ.

עו"ל דאיתא שאדם ידאג לעבדו לכל הצרכים וכו', וכל מה שהאדון אוכל צריך לתת גם לעבד (ע"י רמב"ם פ"א מעבדים ה"ט ותוס' קידושין כ. ד"ה כל), וא"כ 'לאכלכם' מחובר עם 'ולאשר בבתיכם' דהכל אכילה אחת. ורק אח"כ מזכיר גם כן הטף, כי ה"ו צריך להצמיד העבדים לאכילת האדון. ואף שמסתמא לא היו המצרים מתנהגים עם עבדיהם ע"ד המוסר, מ"מ יוסף בדבריו אליהם אמר כפי שהוא היה דורש מהם לעשות.

ותירוץ פנימי יותר י"ל, דיוסף הרי פירנס רק את מי שמל את עצמו, וא"י שמשמאי היה קפידא ע"ז ששם את האוב"ק בכל רחבי מצרים, ומפני מה באמת עשה יוסף כן, רק כי יוסף לא יכל להשפיע למצרים - ערות הארץ, אם לא על ידי שיהיה להם קצת תפיסה בקדושה על ידי שימולו את עצמם (ע"י שפ"א תרל"ו ד"ה בפסוק), והנה העבדים של המצרים י"ל שלא היו נימולים, דרק בפסח יש דין שמילת עבדיו מעכבתו, אך כאן לא מציינו, וע"כ שכל מה שהעבדים קיבלו שפע ומוזון היה רק ע"ז שהם טפלים לאדוניהם המהולים, ולכן הוצרך לסוּמַם - ולאכלכם ולאשר בבתיכם, דרק בתור טפלים יכולים הם לקבל מוזון, ואח"כ הזכיר הטף בפני עצמו, כי הם כן היו נימולים, דכבר נקבע במצרים שְמָלִים את כולם, והיה להם זכות מזורת בפני עצמם. והלימוד לדורות שהדך לקבל את השפע - זה רק על ידי המדה של יוסף, ויוסף הוא המשביר'.

(מרשימות השומעים פ"ר' ויגש תשע"ב)

ברכת ברוכים הבאים לידידי היקר
איש נעלה מאוד, עסיק באורייתא תדירא,
עבודת ה' בליבו במוחצו ובעצמותו, חבר לזעה ואוזן מקשבת
הרה"ח רבי שאול יחיאל מרגליות שליט"א
לרגל הצטרפותו לחברייא בבית החסידיים
בכל אשר יפנה יצליח וזוכה להנות מחברתו המאירה
ידידו בלו"ג, יצחק ברוך שכטר

ברכת מזל טוב לאבינו הנוכח
הרה"ח ר' יוסף מרגליות שליט"א

ולבנו אחינו היקר הרה"ח ר' שמחה בונם שליט"א
לרגל הכנסת בנו אברהם אליעזר לביתו של אע"ה
יוכו אביו ואמו לגדלו לתורה לחופה ולמעש"ט
מאת האחיים מרגליות

אמרי דשא

לזכות הרה"ח ר' יוסף שטרייכר שליט"א

דיבור לנוכח ממעמקי הלב

ויגש אליו יהודה וגו' דיבר נא עבדך דבר באזני אדוני וגו' (מד, יח).
עמדו המפרשים מה ענין הגשה זו, והרי יהודה עומד באמצע דיבורו עמו כמש"כ ויאמר יהודה מה נאמר לאדוני מה נדבר ומה נצטדק וגו' (מד, טז), וגם צ"ב מה מצא דברים לומר אחרי שאמר 'מה נאמר', ובפרט שלא חידש כלום, רק חזר על סדר המאורעות הקורות אותם, וגם תיבת 'אליו' היא לכאורה ללא צורך.

וי"ל עפ"י המסופר על החפץ חיים זי"ע שהלך לדבר עם ראש ממשלת פולין להשתדל אצלו שיבטל הגזירה שהיתה אז על ה'חידרים'. היות שהחפץ חיים זי"ע דיבר באידיש הציעו לו שיתרגם דבריו לפולנית, ואמר ראש הממשלה הגוי שאין צורך בכך, כי דיבורי החפץ חיים יצאו מנהמת לבו הטוהר, וכשהלב מדבר מבנינים בכל שפה.

ולפי"ז י"ל שעד עכשיו לא דיבר יהודה פנים אל פנים עם יוסף, כי היה המליץ בינותם (כמש"כ לעיל מב, כג), ותרגם דבריו ליוסף בשפת מצרים, ולכן לא היו דברי יהודה ממעמקי לבו, אך כעת ויגש אליו יהודה - לדבר לנוכח יוסף בלי מליץ, וביקש דיבר נא עבדך דבר באזני אדוני - יכנסו דברי באזניו, כי אף שאינך מבין שפתי [בחשבו יוסף הוא גוי], ברצוני לדבר עמך תחנונים ממעמקי לבי ולעורר רחמך לפנים משורת הדין, וממילא תבין דברי גם בשפת העברים ויכנסו דברי באזניו, ואין צריך מליץ.

ומה יש להתבונן, שאם לפני מלך בשר ודם, שהעיקר הם הדיבורים, בכל זאת בכדי שהדברים יתקבלו הדבר תלוי עד כמה שהם יוצאים מתוך לבו, מה נאמר ונצטדק כאשר עומדים לפני מלכו של עולם. שהעיקר אינו אלא מחשבת וכוונת הלב, כמה מוטל עלינו שח"ו לא תהא בפיו ובשפתי כבדנו ולבו רחוק ממנו.

(ליש"ק ויגש תשפ"א - עבד"ד עמ' רכב-רכג)

חיים טובים של יהודי נמדדים ברוחניות

ויאמר פרעה אל יעקב כמה ימי שני חייך, ויאמר יעקב אל פרעה וגו' מעט ורעים היו ימי שני חיי, ולא השיגו את ימי שני חיי אבותי וגו' (מד, טו-טז).
בדעת זקנים הביא מדרש, שכיון שנתרעם יעקב ואמר מעט ורעים היו ימי חיי, נחסרו ל"ג שנים משנותיו, כנגד ל"ג תיבות שבשני פסוקים אלו. וקשה למה נחסרו מימיו גם כנגד ח' תיבות שבשאלת פרעה.

וי"ל שחלילה לומר שהיה יעקב מתרעם על מדותיו של הקב"ה, ובאומר 'מעט ורעים', לא היתה כוונתו על רוע גשמי, כי יעקב אבינו לא היה מתאוונן על זה, ומכל התלאות שנזכרו שם במדרש מלבן עשו דינה ויוסף, לא היה מצטער אלא על המכשולות שהיה בהם ברוחניות, ועל מיעוט כבוד שמים שנגרם מזה, כגון מיתת רחל ברידיפת לבן, ובמלחמה עם שרו של עשו, ומכירת יוסף, שהם גם לדורות.

אננם שאלת פרעה היתה על איכות גשמת, ולכן באומר מעט ורעים, יש כאן בשמעות השומע התרעמות על מדותיו יתברך, והקב"ה מדקדק עם צדיקו כחוט השערה, ועל דבר זה נתמעטו שנותיו, ומובן מה ששאלת פרעה נכלל בדיבורים שנעשו עליהם, שהרי רק מחמת דיבורי פרעה שהתכוין בשאלתו למקרים הגשמיים שעבר יעקב, נראית תשובת יעקב כמתרעם על העדר הטובה בחייו הגשמיים.

ומעשה אבות סימן לבנים, שאצל יהודי חיים טובים אינם נמדדים בטוב או רע גשמיים, אלא חיים טובים הינם ברוחניות, וכשנראה שחיי הגשמיים נחשבים אצלם, יש בזה משום חילול ה' ח"ו.

(קידור יגש תשפ"א עבד"ד עמ' רכג)

רביבי דשא

חיות יעקב כשמתוקנים במדת יוסף

ויאמר יוסף אל אחיו אני יוסף העוד אבי חי (מד, ג). השאלה לא היתה על חיות יעקב עצמו, שהרי דיבר על זה מקודם, אלא כמו שדרשו חז"ל (תענית ה'): מה זרעו בחיים אף הוא בחיים, והכוונה שהוא חי אצל כל אחד מזרעו, אבל אם ח"ו אינם כראוי, ממילא גם יעקב מת אצלם, ובוה עורר יוסף את אחיו, אני יוסף העוד אבי חי - שכשיש פגם במדת יוסף ח"ו יעקב אבינו אינו נחשב חי. (רשימות השומעים פרי יגש תש"ט)

השי"ת שוכן בבתים שמורים

כל הנפש לבית יעקב וכתב מצרימה שבעים (מד, כז). וחסר א' להשלים למנין שבעים וכתב רש"י שזו יוכבד שנולדה בין החומות, ובמדרש (ב"ר צד, ט) איתא שהקב"ה השלים עצמה את המנין לשבעים. אך הא בהא תליא, שכדי שהשי"ת יצרף עצמו וישלים למנין, צריך להיות שמירה על הבית והילדים שיהיו בבחינת 'בין החומות' - שמורים מכל רע. (רשימות השומעים פרי יגש תש"ט)

עלי מועד

תורה בטהרה - לסלק החשכות של טבת

איתא (ב"ר מד, יז) חשיכה זו יון שהחשיכה עיניהם של ישראל, וכן איתא (ש"ע סי' תקפ) שכאשר תרגמו התורה למלכי יון בחודש טבת ירדה חשכות גדולה לעולם, איתא בספרים רמז לחודש טבת מהפסוק (בראשית ו, ב) 'ויראו בני האלקים את בנות האדם כי טבת הנה', היוונים הגיחו את כל הניו וההדר בעניני היצר הרע, מראה כזב, כי טבת הנה, תאוה של רגע, ובוה רצו לטמא את כל מחשבות בני ישראל, וזה רמז החשיכה שירדה בטבת [שהיוונים הפכו הכל לטבת בנוי של כזב], וכשהתגברו עליהם הוציאו מהם הניצוצות ונהיה להיפך, מהדרין ומהדרין מן המהדרין [הידור ונוי לקדושה]. הידור מתפרש בב' לשונות, לשון הידור ונוי, ולשון חזרה, היינו להתבונן שוב, לרצות להניח את כל החשק בוה [להחזיר הכל לקדושה].

ואולי זה הרמז בלשון הגמרא (תענית ו'): טבא לשתא דטבת מנוולתא, וכפי פשוטו היינו טוב לה לשנה שבטבת ירדו הרבה גשמים והדרים מנוולים בטיט, ולמה נקטה הגמרא לשון כזה 'מנוולתא', הרי ותבחר לשון ערומים כתיב (עי' פסחים ג.). אלא הרמז שאת הטבת, התאוות - כי טבת הנה, יש לנוול, ולהכניס הכל בתורה, כדאיתא שם בגמרא (תענית ו'): דלא ביירי תרביצי, ולחד פירוש ברש"י הכוונה שבאים התלמידים ללמוד תורה, שצריך להוציא את הנקודה הטמונה בנוי של טבת ולהניח זאת בתורה. התורה נקראת תפארת ישראל, את כל הקישוטים, את כל עניני הפאר, יש להכניס בתורה, ביום הכיפורים אומרים 'על ישראל הדרתו', הדר והיופי האמיתי נמצא בתורה ובבני ישראל, וכאשר מכניסים הכל בתורה יכולה התורה להתקיים אצל בני ישראל. ביוסף הצדיק כתיב חן, בן פורת יוסף בן פורת עלי עין, ויש שיתעא מכוחו להכניס החן בתורה. בני ישראל יכולים להכניס הכל לקדושה, ודבר זה מביא חשק וכו'. איתא אין מחשבת וכו' מתגברות אלא בלב פנוי מן התורה, כאשר ממלאים הלב בתורה - אז אינו יכול לקבל כלל חמדות אחרות.

(רבינו הפני מנחם זי"ע - נר שבעי דחנוכה עמ' שיב, וראה עבד"ד חנוכה עמ' קכח-קל, ובנאד"ד ויגש תשפ"א עמ' א)

בתורה אתה עמל

התועלת מלימוד התורה בלכתך בדרך

והנה המהרש"א (ברכות ה). פירש מאי דאיתא אמרו ליה לרבי יוחנן איכא סבי בבבל, תמה ואמר למען ירבו ימיכם על האדמה כתיב, אבל בחוץ לארץ לא, כיון דאמרי ליה מקדמי ומחשכי לבי כנישתא, אמר היינו דאהני להו, ופירש דבמקום לימוד התורה התפלה שם היא קדושת ארץ ישראל ממש, דאיתא (מגילה כט). עתידין בתי כנסיות ובתי מדרשות שבבבל שיקבעו בארץ ישראל, לאשר גם בהם קדושת ארץ ישראל. ומשום הכי רבי יוחנן כיון דאמרי ליה מקדמי ומחשכי לבי כנישתא אמר היינו דאהני להו דגם שם קדושת ארץ ישראל.

ובזה יבואר המדרש הנ"ל שאמר להו יוסף אל תגזו בדרך, היינו קודם שיבואו לארץ ישראל, כי יונחן לך ה' שם לב רגז' בחוץ לארץ היא לא בארץ ישראל, ועל זה אמר המדרש שנתן להם העצה שאל יעמידו עצמם מדברי תורה, שאז שוב יהיה קדושת ארץ ישראל ולא יבואו לכלל רוגז.

ויאמר אליהם אל תרגזו בדרך (מד, כד), איתא (תענית י') אל תרגזו בדרך - אמר ר' אלעזר א"ל יוסף לאחי אל תתעסקו בדבר הלכה שמא תרגזו עליכם הדרך, ובמדרש (ב"ר צד, ב) איתא ואל תעמידו עצמכם מדברי תורה, להיפך מדברי הגמרא. ופירש הכלי יקר הגמרא (שם) מקשה אינו והאמר ר' אלעאי בר ברכיה שני תלמידי חכמים שמהלכין בדרך ואין ביניהן דברי תורה ראוין לישרף וכו', ומתוך לא קשיא הא למיגרס הא לעיוני, ולמיגרס שפיר דמי בדרך. ואפשר שהמדרש מיייר לענין ללמוד בלא פלפול, דאז שפיר מחויבים בדרך.

אך יהיה איך שיהיה, קשה אך הוכיחו מתיבות אל תרגזו שקאי על הלימוד, דלהגמרא מורה שלא ילמדו, ולהמדרש מורה שילמדו.

ירגזו יצר טוב על יצר הרע

ע"י עיון התורה

והנראה דהנה איתא (ברכות ה). לעולם ירגזו אדם יצר טוב על יצר הרע שנאמר רגזו ואל תחטאו, אם נצחו ומטב או לא יעסוק בתורה שנאמר אמרו בלבבכם, ואינו מובן האי לשון בלבבכם, איך קאי על דברי תורה. אך הנה איתא בספרים, דכח התורה שיכול לרגש היצר הרע הוא עיקר פלפול התורה, שזה הוא כלי מלחמה, ועל זה נאמר (ש"ב א, כז) 'איך נכלו גבורים יואבדו כלי מלחמה', ואיתא (אבות פי"ב מי"ב) 'פה תלמוד תורה עם דרך ארץ שיגיעת שניהם משכחת עון, היינו דוקא יגיעת שניהם, שמתיע עצמו בתורה להבין עמקות הדבר, וזה הוא הפירוש יעסוק בתורה שנאמר אמרו בלבבכם, שהוא עומק העיון והמחשבה שבלב, לא הדבור לבד.

וזה הוא פירוש הגמרא שמוכח מאל תרגזו שלא יעסוק בדבר הלכה, היינו בפלפול הלכה, והיינו כנ"ל, רגזו ואל תחטאו שירגזו היצר טוב על היצר הרע, ואם לא אזיל ירגזו בדת שנאמר אמרו בלבבכם - והוא פלפול הלכה, ולזה אמר להם שאל תרגזו בדרך, שבדרך לא ירגזו בדברי תורה בפלפול הלכה.

תורה היא כקדושת א"י

ומסתלק הלב רגז

ובמדרש דמוכח מהאי אל תרגזו שאל יעמידו מדברי תורה, הוא לפי מה דאיתא (דרים כב). עולא במיסקיה לארעה דישאל איתלו ליה תרין בני חוואי בהדיקיה קם חד חסתיה לחבריה. קא תמה רבי יוחנן מכדי כתיב ויתן לך ה' שם לב רגז' בבבל כתיב, א"ל ההואי שעתא אל עברינן ירדנא.

לזכר נשמת

היקר באדם ר' יעקב ברוך בן הרב מאיר מנדלסון ז"ל

הולך תמים, ופועל צדק, ודובר אמת בלבבו, לא רגל על לשונו, לא עשה לרעהו רעה, וחרפה לא נשאל על קרובו נבזה בעיניו נאמס, ואת יראי ה' יכבד, נשבע להרע ולא ימיר כספו לא נתן בנשך, ושוחד על נקי לא לקח הנוצח על ידי ידידיו מוקירי זכרו:

שלמה אלבום, ישראל בסר, לייבי גוטמן, ישראל טאומן, פינחס ירט, פיניע לזין, ישראל מוזסון

טללי תהיה

קבלה טובה - איך ומה

בס"ד, כאשר רבינו שליט"א מעורר כל הזמן צדיקים לעשות חפץ מכל התעוררות על ידי קבלה טובה, הנני שואל מה כדאי לקבל.

והשיב רבינו שליט"א:

אכתוב העקרונות בקצרה.

א. לקבל רק דבר שעושים שיוכלו לעמוד בו, לא צריך להיות משהו גדול או מפוצץ, אפילו קבלה קטנה, אבל עקבית.

ב. אפשר לקבל למשך זמן בהתחלה, כגון עד הקיץ או עד סוף השנה [ואח"כ, כשהתרגלו, להמשיך הקבלה].

ג. צריך **ישוב דעת** לפני הקבלה, איזה דבר צריך תיקון ויש בידך לתקן ולעמוד בקבלה, אפילו שמקבלים בלי נדר, חשוב מאוד לא לבטל הקבלה בשום תירוץ ואונס.

ד. אם אפשר בינך לבין קונן, בלי ידיעת אחרים - עדיף.

והשי"ת יצליחך בעלייתך הרחנית, שאול

(חשון תשפ"ג)

עלי דשא

קדימה בהצלת נפשתי

בס"ד, לכבוד מערכת הגליון הנפלא בנאות דשא הי"ו בגליון בנא"י פורשת וישב במדור 'עלי הדשא' מכתב, שפירש את המסופר שהגרי"ם נתחבט אם מותר להקדימו בהצלת נפשות. ע"פ המובא בכתבי הגרי"ם (במזי מזי): שנוקט שדעת הרמב"ם בד"ץ קדימת ת"ח המובארת בהוריות, הוא לענין צדקה, ולא להצלת נפשות. וצ"ע העורך שהדברים נכונים ומסתברים ע"פ הגמ' דמאי חזית דדמי דידך סמיק טפי, שבנקודת הנפש כל נפשות ישראל שוות. ויש לציין שבוה 'בואר המסופר מרבינו החדושי הרי"ם ז"ע (כספר מראה כהן סי' כב. והועתק בליקוטי הרי"ם פ"י בהר), שנסתפק החדושי הרי"ם ז"ע בשיעור, בד"ץ המהלך במדרש, ויש לו קיטון מים לצורכו, ונוסף עוד קיטון, והולכים עמו שנים, ואם יתן לכל אחד חצי, ומיתו שניהם, מה דינו. והשיב לו תלמידו שיקדים לת"ח. וקצף עליו רב, ופסק מהשיעור. והוכיחו אח"כ, וסיפר לו שרבו הדיק הרבי ר' מפשיסחא ז"ע שאלם, מה יעשו אם ארון הכפר יאמר להם להרוג יהודי פשוט, ואם לאו יהרוג הרבי עצמו, שבורדאי שגם ככה"ג אסור להורגו, ושייך מאי חזית. וסיים הח"י הרי"ם וא"ך תלמי"ט לומר שפיקוח נפש ת"ח קודם. ומעולם נתהתי דוה נאמר לאסור רציחה, אבל בד"ץ הצלה, שפיר ענה אותו תלמיד דת"ח קודם, וכסוגיא הדוריות. ולהגיל א"ש, דלדעת הרמב"ם לא נאמר כן לענין פיקו"ץ [ומימי יליע. דכ"ן דדעת התוס' והרי"ם להשוות דין פיקו"ץ לדין לחימה, מדוע כעס עליו הח"י הרי"ם. ואפשר שהקצף יצא ע"מ שהחליט לומר פיקו"ץ ת"ח קודם, והי"ו שהתכרע והתחלטה בזה אינה ראויה, ומי שחי בתחושה הכנונה בהכרה של גורל שגב קדושת איש ישראל, היה אמור להבין שדברי התוס' בנייה הם חידוש, ולהגיע לכך שהרמב"ם חולק, ולא להחליט כמותי. ועדיין צ"ע קצת].

בברכה שחפץ ה' בידיכם יצליח לזכות את עם ישראל בתורה ויראת שמים, יוסף יוזפא רזונברג

מעמד בני ישראל בימי מתתיהו

בס"ד, בגליון לפרי' מקץ - שבת חנוכה, במדור להבין שמועות' מובא בשם הישמש ישראל דבתוכה נעשה נס לרשעים, כנראה שגשגת קולמוסו יש כאן, בישימת ישראל לא תמצא ביטוי על 'יהודים שהם רשעים [אין וואראק האט מען קיין איש גישט גערופן קיין רשע], והמעייני שם בגוף התורה יראה שלי"ונים קורא רשעים.

בברכת הצלחה, י.מ.ז. בארא פארק א"ה: אכן יש לתקן הלשון כפי משי"כ בישימת ישראל: 'ימי' יין הישעיה היה עם ישראל בשפל המצב בדרך רע'.

תמיהות

ידיעת יעקב בצדקת יוסף

ויאמר ישראל רב עוד יוסף בני חי (מה, כח). במדרש (ב"ר גד, א) רב כחו של יוסף בני, שכמה צרות הגיעוהו ועדיין הוא עומד בצדקו, הרבה ממני שחטאתי שאמרת' (ישעיה מ, כז) נסתרה דרכי מה', ויש להבין מאין הבין יעקב יוסף בכל אותן הצרות לא הרהר או אמר נסתרה דרכי.

[שם משמואל - תרע"ב עמ' ע"ד, - א"ה: וילה"ע אמאי לא ניתא ליה להשם משמואל לומר שיעקב ידע ברוח הקודש צדקתו של יוסף שלא הרהר, והרי כאן מדובר אחר שכבר שרתה עליו רוח הקודש, וכמו שאמרו חז"ל שזה המכוון בפסוק הקודם (מה, כז) 'יתחי רוח יעקב'. וכבר העיר כיצ"ב בספיה"ק דגל מחנה אפרים ע"ד האור החיים הק' בפסוק (מו, ל) 'אחרי ראותי את פניך כי עודך חי', כי רק כעת בהכרת פניו ידע שעמד יוסף בצדקתו, ולכאורה כשנודע לו שעוד יוסף חי היה ידוע ברוחו קדשו צדקתו של יוסף [ואולי כאן שלא מדובר על צדקת יוסף באופן כללי, אלא על דבר פרטי שלא דיבר והרהר [ואף אם הרהר כבר שב ע"ז], על זה לא קשה כלל ממה שהיה ליעקב רוח הקודש, וברוך ה' ויעקב הדבר הצדיקים יודעים ברוח קדשם - ראה עבד' ירח האיננים ע"מ לט ובהערה].

להבין שמועות

השבטים לא היה להם חטא אחד

ועתה אל תעצבו וגו' (מה, ה). ועתה לשון תשובה (ב"ר כא, ו), כי השבטים תיקנו החטא בזה הצער שהיה להם מבנימין. והנה לא נשכח מהם החטא זה יותר מעשרים שנה, שאמר האלקים מצא כו' עון עבדיך (מקץ מד, טז), עון המיוחד, כי לא היה להם חטא אחד.

(שפת אמת ויגש תרל"ז)

ויש להבין, דלכאורה ממה שאמרו השבטים (מקץ מד, טז) 'האלקים מצא את עון עבדיך' על מה שעשו ליוסף, אין מוכח שלא היה להם חטא אחד, אלא דכל אחד לא חשד את אחיו שהיה לו חטא, וזה היה החטא היחיד שכל אחד ידע בו, וגם אפילו אם ידעו על חטאים אחרים, אבל לכאורה פשוט שהעונש שקבלו כולם כאחד הוא על חטא שכולם היו שותפים בו, ולכן תלוי את עונשם במה שעשו ליוסף, שזה היה הדבר היחיד שכולם שוים בו, ואם כן צ"ע מהיכן מוכח שכל אחד בפרטות לא היה לו חטא אחד.

ובשפת אמת לקוטים (פר מקץ) כתב דברים נפלאים: 'בפסוק האלקים מצא כו', יש להתבונן בלשון הזה, ולראות עצמינו איך שכל אחד רואה עצמו מלא עוונות, ומעט אשר יהיו צדיקים בעיני עצמם, ואף מי שצדיק בעיניו, הרבה מן הטועים ומרמה דעת עצמו, וגם כי יחפש וימצא, ואף אם המצא ימצא אחד מאלף שיהיה נקי מחטאים, אבל אם לו לא גלי, אבל קמיה דקוב"ה גליא איך החטאים סובבים אותו. אבל באלו קדושי עליונים נאמר 'האלקים מצא, כנראה שכביכול הקב"ה הוצרך לחפש חיפוש אחד חיפוש עד שמצא דבר בין כולם, להיות חל עליו שם עון. ובמדרש (ב"ר צב, ט) מצא בעל חוב כו', כנראה מלשנו כי בין כולם היה חטא, אבל לא היה מספיק כדי חלוקה, להיות כתב בפרשת מקץ תרל"א, ע"ש. אלא שבלקוטים נוסף, דאכן לאו משום ויהודה ומכירת יוסף, היה בין כולם איזה נקודה שניכרת רק לה' שיש בה עון כ"ל, ובמדרש (שם) כזה שהוא ממצה את החבית כו', ודורש מלשון מיצוי וסחיתה, שסוחט וממצה, והיה נמצאת זאת הנקודה'. וכעיקר הדברים הללו כתב בפרשת מקץ תרל"א, ע"ש. אלא שבלקוטים נוסף, דאכן לאו משום מכירת יוסף לבד נענשו כעת. והדברים צריכים לימוד ועיון איך מתפרש במה שכתב השפת אמת כאן שלא היה להם חטא אחד.

וביותר הדבר מפורש במדרש (במ"ר יג, יח) 'אע"פ שאירע לשבטים שבא לידיהם מכירת יוסף, את סכור שלא היה בא לידם אותו המעשה אלא א"כ היו רשעים במעשה אחרים, לאו, אלא צדיקים גמורים היו, ולא בא לידם חטא מעולם אלא הוא, הה"ד (מקץ מא, כא) 'ויאמרו איש אל אחיו אבל אשמם אנהנו' וגו', שהיו מפשפשים בעצמם למה אירע להם תפיסת מצרים, ולא מצאו אלא זה בלבד'. וזה כדברי השפת אמת כאן. וצ"ע אם הם מדרשים חלוקים. אך איך שיהיה, צריך לומר היכן מוכח זאת מדבריהם שלא היה להם חטא אחד, וכנ"ל.

(משלחן המערכת)

מזל טוב ללידינו

הרה"ר יהודה אלכסנדר הי"ו
לרגל שמחת נישואי בנו
הרה"ר דוד שיחי'
בשעה טובה ומוצלחת
יה"ר שהזיווג יעלה יפה
וירווה רב נחת גהים
עם שאר יוצי"ח

ברכת מזל טוב לליטו היקר

הרה"ח ר' עובדיה נתן וקסלר שליט"א
לרגל נישואי בתו שתחי'
עב"ג החתן המופלג
יצחק מאיר הלוי ליטשפילד הי"ו
בן יחידינו
הרה"ח דוד פינחס הלוי ליטשפילד שליט"א
יוכה לראות דורות ישרים ומבורכים
מאת גיסי, יוסף בורגשטיין
חיים שמואל שטיינברג, ישראל לאנדאו

ברכת מזל טוב לחמי היקר

הרה"ח ר' יצחק ירוחם אלכסנדר שליט"א
לרגל אירוסיו בתו שתח"
עב"ג הבחור המופלג אלימלך אסתרזון הי"ו
בן יחידינו
הרה"ח ר' אהרן בנימין אסתרזון שליט"א
יוכה לראות דורות ישרים ומבורכים
מאת חתנו, פינחס ראדיק

ברוכים הבאים בשם ה' לידינו היקר

איש אשר רוח בו, ראש וראשון לכל דבר שבקדושה עושה ומעשה בנפשו בגופו וממונו לכל צרכי קהילתנו
הרה"ח הנעלה ר' שאול יחיאל מרגליות שליט"א
לרגל העתקת דירתו לעירנו לונדון והצטרפותו לקהילתנו הק'
יהי בואו לברכה להרמת קרן קהילתנו ויצליח בכל מעשי ידיו בבני חיי ומוזני
המאחלים ברגש, בני הקהילה לונדון

נדבת ידידנו העומד לימינו בכל עת

הרה"ח ר' עובדיה נתן וקסלר שליט"א
לרגל נישואי בתו שתח"
עב"ג החתן המופלג יצחק מאיר הלוי ליטשפילד הי"ו
בן יחידינו הרה"ח דוד פינחס הלוי ליטשפילד שליט"א
יוכה לראות דורות ישרים ומבורכים